



62
LT

FACTS

Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra

ISSN 1725-7042

Jaunų darbuotojų sauga – patarimai prižiūrėtojams

Ižanga

Remiantis Europos statistiniais duomenimis, susižalojimų darbe tarp jaunų 18–24 m. amžiaus žmonių pasitaiko 50 proc. dažniau nei tarp bet kurios kitos amžiaus grupės žmonių. Viena tokio didelio nelaimingų atsitikimų skaičiaus priežasčių yra nepakankama priežiūra. Jauni asmenys darbe nėra susipažinę su savo darbu, jo aplinkybėmis ir susijusiais rizikos veiksniais. Dėl savo nepatyrimo jie gali nesuprasti, kad jiems gresia pavojus, ar neatkreipti į jį pakankamo dėmesio. Tam tikri apribojimai taip pat yra taikomi dėl 18 metų neturinčių asmenų darbo. Todėl, be mokymo, jauniems asmenims tikriausiai bus reikalinga griežtesnė priežiūra nei suaugusiems darbuotojams. Tai taikoma ir praktiškai atliekantiems studentams, mokiniais ir naujai priimtiems darbuotojams.

Septyniolikmetė mergina neteko dalies piršto praėjus tik valandai nuo darbo kepykloje, kurioje ji įsidarbino mokslo atostogų metu, pradžios. Jos pirštus sutraiškė kepyklos, kurioje ji dirbo, įrenginys. Darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimų žurnale buvo nurodyta, kad tuo metu, kai įvyko šis nelaimingas atsitikimas, jos prižiūrėtojas net nežinojo, kad mergina dirbo su šiuo įrenginiu.

Jaunas 23 metų vyras stipriai apdegė, prisilietęs prie lengvai užsidegančios medžiagos, naudojamos dažų purkštuvams plauti. Be kitų nesaugių darbo metodų, toje įmonėje purkštuvams plauti skirta pavojinga medžiaga buvo laikoma nepažymėtuose ir neuždengtuose kibiruose, o mokymas ir priežiūra buvo nepakankami.

Šešiolikmečio kojos buvo sulaužytos praėjus vos dviem valandoms nuo jo pirmosios darbo dienos pradžios, kai jis nukrito nuo 18 tonų sveriančio šiukšliavežio pavažos ir buvo įtrauktas po sunkvežimiu. Saugos reikalavimai buvo patvirtinti, tačiau sistema, turėjusi užtikrinti, kad tokių reikalavimų būtų laikomasi, buvo nepakankamai veiksminga. *Svarbiausia problema – nepakankamas mokymas ir priežiūra.*

Jūsų darbdavio taikomos priežiūros priemonės (*)

Jūsų darbdavys turi taikyti atitinkamas priemones jaunų darbuotojų priežiūrai užtikrinti. Darbdaviai taip pat turi atlikti rizikos įvertinimą, siekdami nustatyti jauniems žmonėms gresiančius rizikos veiksnius ir būtinas prevencijos priemones, įskaitant priežiūros poreikį.

Skirdamas jus prižiūrėtoju darbdavys turėtų:

- atitinkamai jus supažindinti su esamais rizikos veiksniais ir jauniems darbuotojams taikomomis kontrolės priemonėmis, su bet kokiais jaunų asmenų užduotims taikomais apribojimais ir būtinu priežiūros lygiu, taip pat nustatyti, kurie veiksmai darbe turi būti nuolat prižiūrimi;
- rengti jums mokymus apie darbuotojų sveikatos ir saugos problemas, išskylančias dirbant su jaunais asmenimis, ir apie jūsų, kaip prižiūrėtojo, vaidmenį;
- užtikrinti, kad jūs gerai suprantate jums skirtą vaidmenį, ko iš jūsų reikalaujama ir kaip jūs turėtumėte vykdyti savo, kaip prižiūrėtojo, pareigas.



- suteikti jums pakankamai laiko ir tinkamus įgaliojimus vykdyti jūsų, kaip prižiūrėtojo, pareigas;
- užtikrinti, kad jūs turite pakankamai žinių darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais, susijusiais su jūsų prižiūrimais darbo veiksmis;
- nustatyti tvarką, pagal kurią jūs galite informuoti apie bet kokias su jaunų darbuotojų sauga susijusias problemas ir teikti pasiūlymus dėl padėties pagerinimo ir priežiūros priemonių tobulinimo.

Gyvybiškai svarbus prižiūrėtojų vaidmuo

Būdamas prižiūrėtoju, jūs vaidinate labai svarbų vaidmenį užtikrindamas jaunų asmenų saugą ir sveikatą ir tai galite daryti įvairiais būdais:

- užtikrindami, kad būtų taikomi saugaus darbo metodai;
- aiškindami jų svarbą;
- patys rodydami gerą pavyzdį;
- padėdami diegti saugos kultūrą ir
- skatindami saugiai besielgiančiuosius.

Jauni žmonės gali neturėti pakankamai patirties, tačiau vis tiek labai svarbu stengtis sužinoti jų nuomonę ir skatinti jų dalyvavimą sprendžiant saugos klausimus. Remiantis atliktu rizikos įvertinimu, turi būti diegiamos jaunų darbuotojų sveikatos ir saugos užtikrinimo priemonės. Būtina taikomų priemonių kontrolė, taip pat svarbu tikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos taip, kaip numatyta, ir atitinkamai jas keisti įvykus kokių nors pokyčių. Taigi jūs turėtumėte pranešti apie visas iškilusias problemas ar pasikeitimus ir skatinti jaunus žmones taip pat pranešti apie visas problemas ir susirūpinimą keliančius dalykus.

(*) Daugiau informacijos galite rasti informaciniame biuletenyje „Jaunų darbuotojų sauga – patarimai darbdaviams“.

Pržiūrėti jaunus darbuotojus reiškia (²):

įvertinti mokinio gebėjimus ir (arba) pasirengimą atlikti užduotis;

nustatyti jauniems žmonėms gresiančius pavojus; jauni žmonės yra labiau pažeidžiami ir jiems gali būti reikalinga griežtesnė priežiūra nei suaugusiesiems;

diegti veiksmingas kontrolės ir prevencijos priemones, skirtas užkirsti kelią susižalojimams; kaip antai: apsaugų, užtvarų naudojimas, draudimai, tikrinimai, atrankiniai patikrinimai, informavimas, mokymas, atitinkamų procedūrų nustatymas ir priežiūra;

tobulinti saugaus darbo metodus ir siekti jų supaprastinimo;

informuoti ir skleisti gerą praktiką;

demonstruoti teisingus darbo metodus, jeigu reikia, pakankamai lėtai;

skirti užduotis, atsižvelgiant į konkretaus asmens gebėjimus, ir užtikrinti tiesioginę jo priežiūrą, kol jis įgis reikiamą įgūdžių;

tikrinti, ar darbuotojai gerai suprato tinkamus darbo metodus ir būtinas atsargumo priemones;

stebėti jų darbą ir, jeigu reikia, pamokyti kelis kartus, siekiant įtvirtinti jų supratimą;

išklausyti, konsultuoti juos ir dalytis patirtimi, pavyzdžiui, pakviesti dalyvauti atliekant rizikos vertinimą;

informuoti jaunus žmones, kur jie gali kreiptis patarimo ar pagalbos tais atvejais, kai jų nėra darbe arba jeigu jie jaučiasi neužtikrinti;

užtikrinti, kad jauni žmonės būtų gerai susipažinę su avarijos atveju taikomomis procedūromis;

supažindinti su visomis rašytinėmis saugaus darbo instrukcijomis ir aprūpinti reikalingomis apsaugos priemonėmis (įranga ir drabužiais);

diegti vertybes, aiškinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikšmę, skatinant teisingą požiūrį ir rodant gerą pavyzdį;

skatinti, būti draugiškam, padėti ir patarti;

kontroliuoti, jeigu reikia, organizuoti darbą ir drausminti.

Specialūs jaunesnių nei 18 metų žmonių poreikiai (³)

Pržiūrėtojai turi žinoti, kad kai kurių užduočių jų pržiūrimais darbuotojams negali būti leidžiama atlikti.

Paprastai jaunesni nei 18 metų asmenys **NEGALI** dirbti darbo:

- kuris viršija jų fizinius ar protinius gebėjimus;

- kuriame jie gali būti veikiami toksinių ar vėžį sukeliančių medžiagų;
- kuriame jie gali būti veikiami radiacijos;
- susijusio su dideliu karščiu, triukšmu ar vibracija;
- susijusio su rizika, kurios jie negali nustatyti ar išvengti dėl patirties arba mokymo trūkumo, ar nepakankamai skiriamos dėmesio saugai.

Informaciniame leidinyje „Dirbančio jaunimo apsauga“ pateikiama išsamesnės informacijos apie pareigoms ir darbo laikui taikomus apribojimus pagal darbuotojo amžių ir nurodomos specialios profesinio mokymo atveju taikomos išimties. Jeigu dėl jaunų žmonių darbo iškyla kokių nors abejonių, aptarkite šį klausimą su savo darbdaviu. Pasitikslinkite nacionalinius reikalavimus.

Globojimo programa

Kai kurie darbdaviai jauniems žmonėms paskiria globėjus. Globėjo funkcija yra ypatingai pržiūrėti jam priskirtus jaunus žmones bei jiems patarti. Tai reiškia (⁴):

- mokyti juos teisingų darbo metodų, kaip būsimo jų profesinio gyvenimo pagrindo. Jūs gal galite trumpinti savo darbo procesą, nes turite pakankamai žinių ir įgūdžių problemai išspręsti, tačiau jaunas žmogus jų neturi;
- skatinti jaunus žmones aktyviai dalyvauti, užduoti klausimus apie su darbu susijusią riziką ir būtinas atsargos priemones, aptarti jų pastebėtus pavojus ir apie juos pranešti, nukreipti tinkama linkme jų troškimą gerai pasirodyti;
- užtikrinti jaunus žmones, kad nėra nieko blogo pasakyti NE, jeigu jie tiksliai nežino, ką daryti;
- diegti poreikį naudoti reikiamą įrangą ir taikyti reikiamas atsargos priemones.

Judriame geležinkelio ruože dirbantis įdarbinimo agentūros atsiųstas 22 metų darbuotojas žuvo partrenktas traukinio. Studentas buvo dirbęs vos kelias pamainas ir buvo išklaušęs tik trumpą saugos kursą. Darbų saugos organizavimas ir priežiūra buvo netinkami. Po šio nelaimingo atsitikimo įdarbinimo agentūra įdiegė įvairių pokyčių, įskaitant globojimo sistemą, skirtą neseniai priimtų darbuotojų pažangai stebėti.

Daugiau informacijos apie jaunus darbuotojus galima rasti: <http://ew2006.osha.eu.int/>

Daugiau informacijos suteiks Lietuvos Respublikos Valstybinė darbo inspekcija www.vdi.lt

(²) Adaptuota pagal Mokymosi įgūdžių tarybos (*Learning Skills Council*) ir Karališkosios nelaimingų atsitikimų prevencijos draugijos (*Royal Society for Prevention of Accidents (ROSPA)*) rekomendacijas.

(³) Tarybos direktyva 94/33/EB dėl dirbančio jaunimo apsaugos nustato minimalius reikalavimus. Tačiau jūsų valstybės narės įstatymų nuostatos gali būti griežtesnės, pavyzdžiui: dėl minimalaus įdarbinamų vaikų amžiaus, dėl jiems draudžiamo darbo; todėl labai svarbu patikrinti nacionalinių įstatymų nuostatas.

(⁴) Adaptuota pagal ROSPA rekomendacijas.

Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, faks. (34) 944 79 43 83

El. paštas: information@osha.eu.int

© Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra. Dauginti leidžiama, nurodžius šaltinį. Printed in Belgium, 2006